

**Wyrok z dnia 19 grudnia 1996 r.
I PKN 44/96**

Mimo skreślenia art. 477⁴ KPC i stwierdzenia w art. 382 KPC, że sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, sąd drugiej instancji, bez ponownego przeprowadzenia dowodów, nie może dokonać nowych ustaleń odmiennych od ustaleń sądu pierwszej instancji, jeżeli byłyby one wyłącznie wynikiem innej oceny wiarygodności zeznań świadków lub stron.

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Kazimierz Jaśkowski, Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 1996 r. sprawy z powództwa Stefanii L. przeciwko Urzędowi Miejskiemu w P. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 26 lipca 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Stefania L. wniosła o przywrócenie jej do pracy w pozwanym Urzędzie Miejskim w P.

Wyrokiem z dnia 12 marca 1996 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kole przywrócił powódkę do pracy na poprzednich warunkach. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona w pozwanym Urzędzie od 20 marca 1978 r. na podstawie umowy o pracę na czas nie określony, ostatnio na stanowisku podinspektora. Umowa o pracę została powódce wypowiedziana.

Sąd Rejonowy uznał, że zarzuty stawiane powódce jako pracownikowi oparte są na subiektywnych ocenach i w wypowiedzeniu umowy o pracę można dopatrzeć się szyskany. Powódka była dobrym i rzetelnym pracownikiem, a w interesie pracodawcy leży zatrudnianie takiego pracownika. Sąd nie uwzględnił możliwości zasądzenia odszkodowania w miejsce przywrócenia do pracy, gdyż uznał, że nie miało miejsca ograniczenie zatrudnienia i byłoby to akceptacją działania sprzecznego z prawem i interesem pracodawcy.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, w uwzględnieniu rewizji strony pozwanej, wyrokiem z dnia 26 lipca 1996 r. [...] zmienił wyrok Sądu Rejonowego i oddalił powództwo.

Sąd Wojewódzki stwierdził, że Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku nie dokonał wprost ustalenia faktów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Jednakże ocena wiarygodności zeznań świadków i stron, a także treść wyroku wskazują, jaki stan faktyczny został ustalony.

Sąd Wojewódzki stwierdził, że szczególny charakter pracy powódki wymaga wzajemnego zrozumienia i poszanowania w stosunkach podwładny-przełożony. Uznał, że nie można odmówić Burmistrzowi prawa do zatrudniania na stanowisku osoby, z którą najczęściej współpracuje, i do której ma pełne zaufanie, która nie podrywa jego autorytetu i z którą współpraca układa się jak najlepiej.

Od tego wyroku kasację wniosła powódka, która zarzuciła naruszenie art. 328 § 2 i 390 § 1 KPC. Zdaniem powódki uzasadnienie wyroku Sądu Wojewódzkiego nie spełnia jego ustawowych warunków, a zmiana wyroku Sądu pierwszej instancji nastąpiła, mimo że Sąd Wojewódzki nie dokonał ustaleń i nie wystąpiło jedynie naruszenie prawa materialnego. Kasacja zawiera wniosek o zmianę wyroku Sądu Wojewódzkiego i oddalenie rewizji strony pozwanej, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Powódka zarzuciła w szczególności, że Sąd Wojewódzki nie przeprowadzając żadnego postępowania dowodowego inaczej ocenił zeznania świadków i stron.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 KPC przez Sąd drugiej instancji nie jest zasadny. Sąd ten rozpoznawał sprawę po wejściu w życie ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189). Jednakże zgodnie z jej art. 11 ust. 2 stosował przepisy procedury cywilnej w brzmieniu sprzed tej nowelizacji. Do postępowania rewizyjnego przepis art. 328 § 2 KPC stosował się odpowiednio poprzez art. 393 § 1 KPC. Uzasadnienie sądu rewizyjnego powinno więc zawierać ustalenia faktyczne i wskazanie dowodów, na których sąd się oparł, jedynie wówczas, gdyby sąd drugiej instancji takie ustalenia poczynił. Tymczasem Sąd drugiej instancji wyraźnie wskazał, że nie zmienia ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, a jedynie inaczej ocenia stan faktyczny pod względem prawnym. Formalnie więc nie miał obowiązku wskazania podstawy faktycznej swojego rozstrzygnięcia, więc przepisu art. 328 § 2 KPC nie naruszył.

Słusznie natomiast kasacja zarzuca, że Sąd drugiej instancji w sposób pośredni naruszył przepis art. 390 § 1 KPC. Przepis ten wskazywał, że sąd rewizyjny mógł zmienić zaskarżony wyrok i orzec co do istoty sprawy, jeżeli zachodziło jedynie naruszenie prawa materialnego. Inaczej mówiąc, warunkiem takiego rozstrzygnięcia było dokonanie z punktu widzenia prawa materialnego odmiennych ocen stanu faktycznego ustalonego przez sąd pierwszej instancji. W szczególności bezwzględnie obowiązywać musiała w tym zakresie zasada wyrażona w przepisie art. 385 § 1 zdanie pierwsze KPC stanowiąca, że sąd rewizyjny rozpoznaje sprawę na podstawie stanu faktycznego ustalonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. W sprawach z zakresu prawa pracy zasada ta była w pełni aktualna, a wyjątki od niej w sposób wyczerpujący zostały określone w art. 477⁴ KPC. Sąd drugiej instancji mógł przeprowadzić dowody uzupełniające lub ponowić dowody przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji oraz dokonać na ich podstawie nowych ustaleń, jeżeli nie było konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej

części. Jednakże sąd rewizyjny nie mógł dokonać ustaleń odmiennych od ustaleń sądu pierwszej instancji, jeżeli byłyby one wyłącznie wynikiem innej oceny wiarygodności zeznań świadków lub stron, chyba że ponownie przeprowadził dowód z zeznań tych świadków lub stron (art. 477⁴ § 2 KPC). Inaczej mówiąc, przepis ten pozwalał sądowi rewizyjnemu w sprawach z zakresu prawa pracy na odmienną ocenę wiarygodności zeznań świadków i stron, ale pod warunkiem ponownego przeprowadzenia tych dowodów.

Interpretując uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego należy przyjąć, że odmówił on w całości wiarygodności zeznaniom świadków Sławomira R., Jerzego D., Jerzego G., Stanisława G. i Anny B. oraz przesłuchanego w charakterze strony Witolda S. Czy taka ocena tych dowodów była prawidłowa, nie jest przedmiotem analizy przy rozpoznaniu kasacji. Natomiast stwierdzić należy, że Sąd Wojewódzki na podstawie faktów przedstawionych w tych zeznaniach odmiennie prawnie ocenił zasadność roszczenia. W istocie więc Sąd Wojewódzki ocenił roszczenie w świetle faktów wynikających z zeznań, którym Sąd Rejonowy odmówił wiarygodności. Faktycznie więc Sąd Wojewódzki, nie ponawiając dowodów, inaczej je ocenił pod względem ich wiarygodności. Oznacza to naruszenie przepisów art. 477⁴ § 2 KPC i 385 § 1 KPC, a pośrednio także wskazanego jako podstawa kasacji art. 390 § 1 KPC.

Kasacja w tym zakresie okazała się więc zasadna, co prowadzi zgodnie z art. 393¹³ § 1 KPC do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd będzie stosował już przepisy znowelizowanego Kodeksu postępowania cywilnego. Powstaje wobec tego pytanie, czy zmierzając do ponownej oceny wiarygodności zeznań świadków czy stron Sąd ten ma obowiązek ponowić dowody przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji. Przepis art. 477⁴ KPC został bowiem skreślony, a art. 382 KPC (odpowiednik dawnego art. 385 KPC) stanowi obecnie, że sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Mimo tych zmian należy jednak przyjąć, że z zasady bezpośrednio wynika, iż sąd apelacyjny, bez ponownego przeprowadzenia dowodów, nie może dokonać nowych ustaleń odmiennych od ustaleń sądu pierwszej instancji, jeżeli byłyby one wyłącznie wynikiem innej oceny wiarygodności zeznań świadków lub stron.

Biorąc to pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====